

ANALYSE FRA BØRNS VILKÅR • MARTS 2026

SAMVÆR - HVAD ER DET RIGTIGE FOR BARNET?

Perspektiver fra børn og unge med anbringelseserfaringer og fagpersoner

FORORD

Samvær mellem børn og unge i anbringelse og deres nære relationer er et område fyldt med håb, savn, frustration og dilemmaer. For nogle børn og unge er samvær en kilde til tryghed og tilhørsforhold – for andre er det forbundet med svære følelser og kan virke retraumatiserende.

Denne analyse er muliggjort med støtte fra OJD Fondene og sætter fokus på, hvordan børn og unge oplever samvær, og hvordan fagpersoner arbejder med at skabe rammer og træffe beslutninger, der tager udgangspunkt i barnets behov.

Analysen bygger på interviews med 14 børn og unge med anbringelseserfaring og interviews med 11 børne- og ungerådgivere og 13 familieplejekonsulenter samt data fra BørneTelefonen og HØRT og Danmarks Statistiks Forskningsservice.

Formålet med analysen er at give stemme til børn og unge med anbringelseserfaring og at belyse de komplekse beslutninger, som rådgivere og familieplejekonsulenter står over for. Analysen viser blandt andet, at to år efter at barnets lov trådte i kraft, så oplever børne- og ungerådgivere og familieplejekonsulenter, at der i kommunerne stadig mangler mulighed for at tage individuelle og fleksible hensyn til barnet.

Vi håber, at rapporten kan bidrage til en mere nuanceret forståelse af samvær og inspirere til praksis, hvor barnets perspektiv er styrende – ikke kun i lovgivningen, men i hverdagen.

Rapporten henvender sig til kommunale politikere, ledere, børne- og ungerådgivere, familieplejekonsulenter, plejeforældre og andre, der kan hjælpe med at sikre så gode rammer som muligt for samvær for børn og unge, der er anbragt.

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl
Direktør, Børns Vilkår

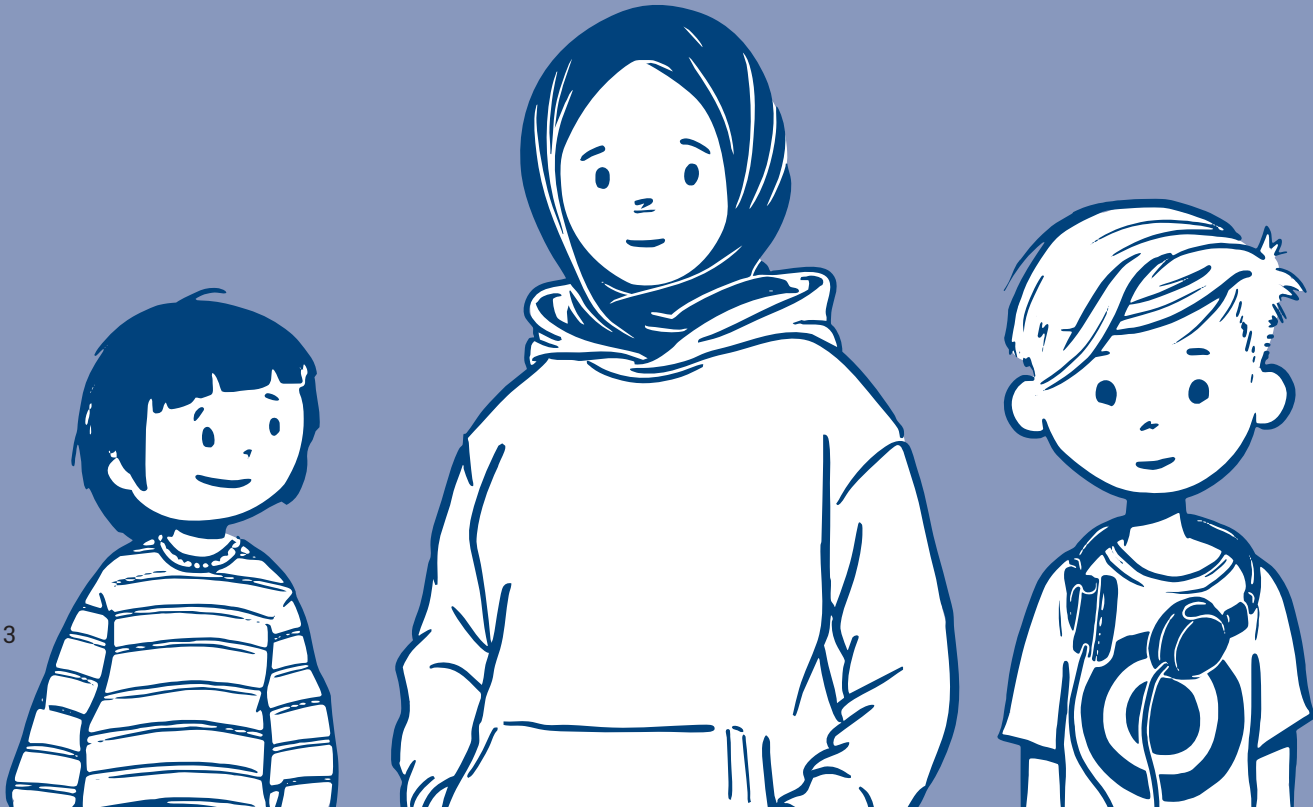
TAK

Denne rapport har kun været mulig at udarbejde, fordi en række børn og unge med anbringelseserfaring har givet Børns Vilkår indblik i deres opvækst i forskellige anbringelser. Tak til dem for at åbne op og fortælle så sårbart og ærligt. Også tak til de børne- og ungerådgivere og familieplejekonsulenter, der gennem interviews bidrager med værdifuld viden. Endelig en stor tak til alle dem, der har hjulpet os med at formidle kontakterne til både børn, unge og fagpersoner.

INDHOLD

Opsummering	5
Børns Vilkår anbefaler	7
DEL 1: Børn og unges perspektiver på samvær	9
Samtaler på BørneTelefonen og HØRT	21
DEL 2: Børne- og ungerådgivere og familieplejekonsulenters erfaringer med samvær	23
Metode	35
Noter	37
Litteratur	39

Opsummering

IKKE ALLE BØRN TRIVES MED SAMVÆR

Samvær er centralt for børn og unge, der er anbragt. Samvær med biologiske forældre og andre nære relationer har indflydelse på børn og unges trivsel, også efter anbringelsen er ophørt. Samvær kan styrke tilknytningen til den biologiske familie og give mulighed for at bevare vigtige relationer. Men samvær er ikke uden dilemmaer. For nogle børn og unge er samvær en stor følelsesmæssig belastning og kan være direkte skadeligt. Det viser en analyse fra Børns Vilkår på baggrund af interviews med børn og unge med anbringelseserfaring, børne- og ungerådgivere samt familieplejekonsulenter. Det er tydeligt, at fagfolk har en svær opgave med at vurdere, hvad der er bedst for barnet. Flere af dem synes ikke, at lovgivningen er optimal.

I 2024 var cirka 11.600 børn og unge i Danmark anbragt uden for hjemmet. De har ret til samvær med deres forældre, og mange værdsætter samværet. Samvær kan være en kilde til tryghed og kontinuitet for børn og unge, der kan have et dybt savn efter deres forældre og et stort behov for at følge med i, hvordan forældrene har det. I nogle

tilfælde er forældrene dog ikke i stand til at skabe en tryk relation under anbringelsen, hvilket kan gøre samværet utrygt. Samværet kan også være utrygt på grund af de oplevelser, barnet eller den unge tidligere har haft med deres forældre.

Børn tilsidesætter egne behov

Nogle børn og unge oplever samvær som en belastning, men kan have svært ved at sige fra. Børn og unge, der er anbragt, kan være meget loyale over for deres forældre og ønsker ofte ikke at såre dem, selv når samværet er utrygt. Børn og unge kan være i en dyb indre konflikt mellem at være tro mod deres egne behov og lydhøre over for forældrenes. Selv når børn og unge siger fra over for samvær, oplever de langt fra altid, at deres ønsker bliver taget alvorligt.

Stærke signaler er ikke altid nok til at afbryde samvær

Barnets lov fra januar 2024 understreger, at samvær er barnets ret – ikke forældrenes. Det betyder, at kommunen skal prioritere hensynet til barnet eller den unge over forældrenes ønske om kontakt. Børne- og ungerådgivere og familieplejekonsulenter oplever dog, at praksis i nogle tilfælde halter, fx med mindre børn eller børn med kognitive vanskeligheder, som kan have svært ved at sætte ord på, hvordan samvær påvirker dem negativt. Men deres adfærd kan vise, hvordan det påvirker dem. Familieplejekonsulenter og børne- og ungerådgivere beretter om børn, der tisser i bukserne eller stopper med at spise i dagevis op til og efter samvær. Disse stærke reaktioner er dog ikke nødvendigvis tilstrækkelige til at få samværet afbrudt.

Behov for fleksible modeller tilpasset det enkelte barn

Lovgivningen giver mulighed for midlertidig suspension af samvær i op til otte uger. Ønskes en længerevarende suspension, skal Børne- og Ungeudvalget træffe afgørelse. Rådgivere oplever dog, at deres vurderinger af, hvor lang en suspension barnet har behov for, ofte står i kontrast til de afgørelser, udvalget træffer. Flere rådgivere peger på behovet for lovgivning, der giver mulighed for samværsløsninger tilpasset det enkelte barn, så barnet får de bedste forudsætninger for trivsel, ro og stabilitet i anbringelsen. Selvom mange børn og unge oplever samvær som udfordrende, er løsningen ikke nødvendigvis en permanent afbrydelse, understreger børne- og ungerådgivere.

Samvær forbereder børn og unge på livet efter anbringelsen

Samvær handler ikke kun om nu og her, men også om fremtiden. Samvær både med søskende og forældre giver barnet mulighed for at forstå sin livshistorie og udvikle strategier til at håndtere svære relationer, mens der stadig er støtte fra fagpersoner og voksne på anbringelsesstedet. For mange er den biologiske familie blandt de få eller eneste vedvarende relationer gennem barndom og ungdom, selv når barndommen har været præget af svigt, og relationen har været vanskelig. Det skyldes blandt andet, at mange børn og unge oplever, at relationen til fx plejeforældre eller voksne på børne- og ungehjem stopper, når anbringelsen slutter. Så kan børn og unge, der har været anbragt, stå med meget få eller helt uden nogen i deres netværk. Børne- og ungerådgivere og familieplejekonsulenter fortæller, at selv i tilfælde, hvor det virker utænkeligt, kan børn og unge med anbringelseserfaring vende tilbage til deres biologiske familier. Det viser, hvor svært det er at vurdere, om samværet skal fortsætte eller slutte. For nogle er det værdifuldt, for andre er det retraumatiserende – for mange er det et sted midt i mellem. Derfor er samvær så stort et dilemma.

FORMÅL

Undersøgelsens formål har været at afdække:

- 1** Hvordan børn og unge, der er anbragt, har oplevet og haft mulighed for at påvirke samvær og kontakt til nære relationer under anbringelsen.
- 2** Hvordan fagprofessionelle håndterer og oplever beslutningsprocesser samt reaktioner hos børn og unge i forbindelse med samvær.

DEFINITION AF SAMVÆR

I denne undersøgelse forstås samvær som kontakt mellem børn og unge og deres nære relationer under en anbringelse. Dette omfatter samvær i form af fysisk møde samt andre former for kontakt herunder telefonopkald og andre kommunikationsformer.

I rapportens del 1 anvendes begrebet "samvær" ud fra børnenes egne erfaringer og oplevelser – ofte i en mere uformel betydning. Samvær kan være tid med biologiske forældre, søskende, øvrige familiemedlemmer, venner og personer fra tidligere anbringelsessteder.

I del 2 bruges ordet i en mere juridisk og faglig kontekst, hvor samvær refererer til beslutninger og rammer fastlagt af myndigheder og fagpersoner. Samvær er i denne analysedel, tid brugt på eller sammen med biologiske forældre.

METODE

Undersøgelsen bygger på:

- Interviews med 14 børn og unge mellem 15 og 27 år med anbringelseserfaring – 6 drenge/mænd og 8 piger/kvinder.
- Interviews med 11 børne- og ungerådgivere fra 9 kommuner.
- Interviews med 13 familieplejekonsulenter fra 7 kommuner.
- Registerdata fra Danmarks Statistiks Forskningsservice.
- Samtaler fra BørneTelefonen og HØRT.

Læs mere i afsnittet 'Metode' side 37.

BØRNS VILKÅR ANBEFALER

Samvær mellem børn og unge og deres nærmeste relationer under og efter en anbringelse kan være afgørende for barnets trivsel, udvikling og oplevelse af tryghed. Det er dog ikke alle børn, der trives i det samvær, de er blevet tildelt, og for nogle børn kan samvær være direkte skadeligt. Derfor anbefaler vi, at kommunerne arbejder målrettet med tre centrale principper: relationer, fleksibilitet og inddragelse. Disse principper bør danne grundlag for en praksis, hvor relationer prioriteres, men hvor barnets stemme sættes i centrum, og beslutningerne om samvær tilpasses det enkelte barns behov.

1

KOMMUNERNE SKAL UNDERSTØTTE POSITIVE RELATIONER

Der skal sættes ind med ressourcer til at udvikle og fastholde barnets muligheder for at have værdifulde relationer – fx til forældre, bedsteforældre, søskende, tidligere plejeforældre. Der skal være et krav om, at anbringelsessteder og rådgivere, sammen med barnet, arbejder med en plan for, hvordan barnet beholder de positive og trygge relationer, som barnet havde før og under sin anbringelse efter anbringelsens ophør. Kommunerne skal også støtte plejefamiliens relation til de biologiske forældre.

2

SAMVÆR SKAL ORGANISERES FLEKSIBELT

Kommunerne skal i samarbejde med anbringelsesstedet understøtte, at samvær kan organiseres mere fleksibelt og med afsæt i det enkelte barn. Der skal være mulighed for løbende at justere form og frekvens.

Det betyder, at samvær løbende skal kunne ændres efter barnets behov og i perioder kunne være organiseret som skriftlig kontakt, møder på anbringelsesstedet eller på neutral grund. Der skal følges op i forbindelse med tilsyn – opfølgningen sker også med udgangspunkt i børne- og ungeplanen.

3

KOMMUNEN SKAL HAVE MULIGHED FOR LÆNGERE SUSPENDING

Kommunen bør på anmodning fra barnet kunne suspendere samvær i en periode op til 12 til 16 uger uden inddragelse af Børne- og Ungeudvalget.

Det betyder, at inddragelsen af barnet eller den unges egen stemme får den nødvendige vægt – gerne ved hjælp af bisidder.

DEL 1

BØRN OG UNGES PERSPEKTIVER PÅ SAMVÆR

Del 1

"JEG VAR KED AF DET EN MÅNED, OG DET VAR LIGE PRÆCIS, NÅR DEN MÅNED VAR GÅET, SÅ JEG SKULLE SE HENDE IGEN."

Når børn og unge er anbragt, kan savnet efter deres forældre være stort, men samvær kan samtidig vække komplekse og modstridende følelser. Det kan skabe en indre konflikt, hvor ønsket om nærhed kæmper med behovet for afstand. Samvær kan fungere, når forældrene sørger for stabile rammer og tager hensyn til barnets behov og ønsker. Det er det dog ikke alle, der kan. Børnene er ofte anbragt, fordi forældrene ikke har de nødvendige forældrekompetencer.

Flere børn og unge, der er anbragt, oplever et dybt savn efter deres biologiske forældre. De har et stort behov for at være i kontakt med forældrene og ønsker at følge med i, hvordan de har det, og samvær kan være en kilde til tryghed og tilhørsforhold. Det viser vores interviews med børn og unge, der enten er eller har været anbragt. Samvær er samtidig forbundet med mange komplekse følelser fra barnets side. For flere børn og unge eksisterer savnet efter forældre side om side med et behov for at beskytte sig selv mod sorg og skuffelser.

Ava på 21 år, der gennem sin opvækst har boet på flere forskellige børne- og ungehjem, fortæller:

”Jeg savner at have en mor og en far, der holder af en, men det er ikke decideret, at jeg savner min mor. Det kommer jeg ikke til. [...] jeg sidder og tænker på en mor, sidder jeg og tænker på en der har været der gennem hele ens liv, holder af en, tager sig af en og spørger, hvordan du har det, hvordan din dag er gået. Spørger ind til dig og sådan noget. Og ikke vil råbe og skrike og slå dig.”

Ava savner en mor eller far, der viser stabil omsorg og interesse, men det finder hun ikke hos sine egne forældre. Ofte er børn og unge anbragt, fordi forældrene ikke har mulighed for at varetage forældreopgaven, og forældrene kan have svært ved at skabe gode forudsætninger for samværet. Avas relation til sine forældre har som andre børn og unges været præget af svigt. Det gør savnet efter forældre komplekst, og det kan skabe en indre konflikt, hvor ønsket om nærhed kæmper med behovet for afstand.

Ambivalensen mellem savn og selvbeskyttelse går igen i flere fortællinger fra de børn og unge, vi har talt med i undersøgelsen. Hassan på 21 år fortæl-

ler, hvordan det er svært at tilgive forældre, der har svigtet. Selv når forældrene har forandret sig, kan det være vanskeligt at slippe fortiden og føle sig tryk i samværet:

Hassan: *Fordi jeg har svært ved at se dem anderledes, selvom jeg gerne vil. Fordi det kan godt være, at de ikke har det svært, men jeg har det svært, fordi jeg har ikke haft nogen god barndom, og jeg føler, at jeg ikke er blevet lyttet til.*

Interviewer: *Så på en eller anden måde kan man sige, at dine forældre havde måske forandret sig lidt, men for dig var det bare blevet endnu svære at slappe af sammen med dem og sige...*

Hassan: *Ja, fordi jeg føler, at det var deres skyld, at jeg kom i plejefamilie, og det var deres skyld, at jeg var blevet slået, og det var deres skyld, at jeg havde sådan en stor vrede over dem og alt muligt...*

Nogle børn og unge fortæller, at samvær med forældre kan være krævende følelsesmæssigt og føles som en stor belastning. Selve mødet og kontakten med forældre kan være ubehageligt og svært at gennemføre for børnene. Samtidig kan samvær rippe op i negative erfaringer og oplevelser, børn har med deres forældre. For nogle børn og unge tager det lang tid at finde ro og trives igen, efter de har set deres forældre. Her er det Josefine på 16 år, der er anbragt i en plejefamilie, der fortæller:

Josefine: *Og jeg var tit ked af det, også inden jeg skulle ind. Jeg kan huske, da jeg blev lidt ældre, omkring 7. klasse. Det var cirka deromkring. Jeg var ked af det, lige da jeg skulle ind, og så var jeg ked af det en måned, og det var lige præcis, når den måned var gået, så jeg skulle se hende igen.*

Interviewer: *Okay. Så det tog så længe, når du havde været sammen med hende, at blive sådan okay indeni igen?*

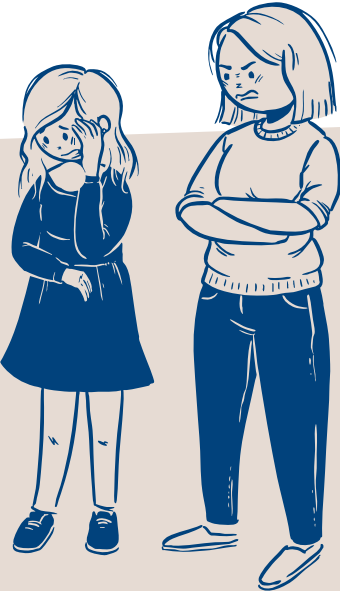
Josefine: *Nej, men jeg blev aldrig okay igen.*

FORSKNING: ANBRAGTE BØRN OG UNGE HAR KOMPLEKSE FAMILIEFORHOLD

Børn og unge, der er anbragt, har ofte komplekse familieforhold. Langt flere af deres forældre er fx marginaliserede på arbejdsmarkedet, har helbreds-mæssige problemer og misbrugsproblemer – og en relativ stor andel har selv været anbragt uden for hjemmet som børn.

Mange af de børn og unge, der er anbragt, har søskende, der også er anbragt. Flere oplever at blive adskilt fra deres søskende. Samtidig mister flere kontakten til andre familiemedlemmer som bedsteforældre.

De komplekse og udfordrende familieforhold har indflydelse på deres relationer og netværk. Samtidig har de biologiske forældre stor betydning for mange børn og unge, der er anbragt.¹

Det er ikke kun forældre, der kan være betydningsfulde

Søskende, plejeforældre og plejesøskende er blandt de mange personer, der kan have stor og afgørende betydning for børn og unge, der er anbragt, viser undersøgelsen.

Søskende kan skabe tryghed

For mange børn og unge, der er anbragt, er relationen til søskende en afgørende kilde til tryghed og stabilitet. At være sammen med sine søskende – eller bare tæt på dem – kan give en følelse af kontinuitet i en ellers uforudsigelig hverdag. Frida på 25 år, der har boet på flere forskellige børne- og ungehjem og i flere forskellige plejefamilier, fortæller:

Jamen jeg tror, at den eneste person, jeg stolede på overhovedet, det var min søster. Og så længe vi var sammen, så tænkte jeg, jamen så har vi i det meste i hinanden. Og hvis de først skiller os ad, så skal jeg jo selv tage stilling til ting, og det ville jeg ikke kunne."

Forskning viser, at anbringelser har større chance for at lykkes, når søskende er anbragt sammen. Det styrker følelsen af tilhørsforhold og kan mindske risikoen for sammenbrud i anbringelsen.² Men børn bliver langt fra altid anbragt sammen med deres søskende, og samtidig er samværet med søskende afhængigt af en række forhold. Geografisk afstand, systemets prioriteringer og praktik kan fx betyde, at samværet med søskende bliver begrænset eller går i stå. Frida fortæller videre:

Alt har været lidt midlertidigt hele tiden, fordi så har vi skullet flytte, og så skulle man køres ind i noget nyt, [...] Så har der været lange perioder, hvor vi ikke har ses, og så har det været opstartet med, at så begyndte vi at se den ene søster lidt, men så pludselig ikke, og så boede man langt væk. Da vi kom til [en dansk ø], så fik vi slet ikke set nogen, fordi det var så langt væk."

Relationen til søskende er sårbar og på helt andre præmisser, når man er anbragt, end for søskende, som bor hjemme sammen hos deres mor og far.

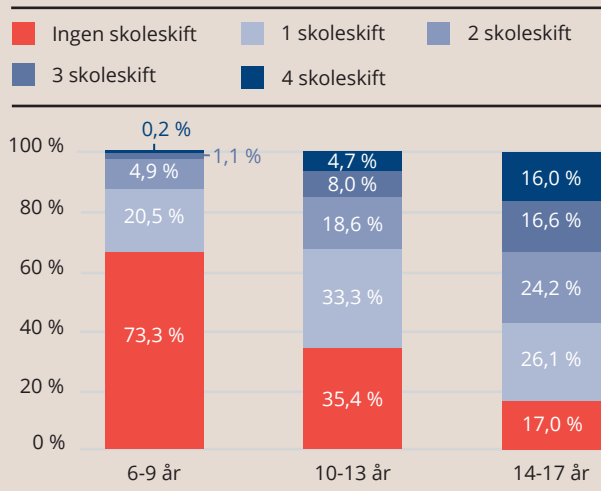
SKOLESKIFT KAN UDFORDRE RELATIONER OG SAMVÆR

Mange børn og unge i anbringelse oplever skoleskift. En ny skole kan betyde nye muligheder og venskaber, men kan også medføre et brud med relationer og samvær med venner, som kan være vigtige for børnene og de unges oplevelse af tryk og stabilitet.³

67 pct. af de 10.641 børn og unge mellem 6 og 17 år, der var anbragt uden for hjemmet i 2024, har oplevet mindst ét skoleskift i løbet af deres grundskoletid. Den tilsvarende andel blandt børn, der ikke er i anbringelse, er 32 pct.

Jo ældre børn og unge i anbringelse er, desto større er andelen, der har mange skoleskift bag sig. Blandt de 5.679 unge i alderen 14 og 17 år har 33 pct. haft tre eller flere skoleskift. Det viser egne beregninger på baggrund af registerdata i Danmarks Statistiks Forskningservice.

Figur 1: Andele af børn og unge i anbringelse fordelt på antal skoleskift.

Note: Figuren viser andelen af børn og unge, der var anbragt uden for hjemmet i 2024, fordelt på antal skoleskift. Andele er beregnet ud fra det samlede antal børn og unge mellem 6 og 17 år, der i 2024 var anbragt uden for hjemmet (N=10.641).

Rikke på 15 år har haft et turbulent forløb med anbringelser flere forskellige steder, og i en periode har hun været stukket af. Kommunen begrænsede Rikkes samvær med hendes søster fordi:

Jeg begyndte at være meget overbeskyttende over for min søster, mente kommunen, så de begyndte lidt at prøve at tage mig fra hende, så vi ikke kunne være sammen så tit."

Rikke oplever, at samværet med søsteren bliver aflyst igen og igen. I en lang periode ser de ikke hinanden:

Interviewer: Okay. Hvordan var det at se hende efter så lang tid?

Rikke: Det var meget mærkeligt i starten, fordi vi har været så tætte før, men vi havde ikke rigtig snakket sammen i rigtig lang tid. Men efter første gang, så blev det meget mere normalt, og nu går det rigtig godt.

Anderledes er det for Anton på 27 år, der oplever, at der bliver gjort meget for, at han kan bevare kontakten til sine søskende. Anton har i hele sit anbringelsesforløb boet i den samme plejefamilie, der har gjort meget for, at han kunne bevare kontakten og relationen til sine søskende, selvom de ikke alle bliver anbragt samme sted.

Også plejesøskende kan blive vigtige relationer, som børn og unge knytter sig til og bevarer kontakt med senere i livet. Lukas på 22 år har som Anton boet i den samme plejefamilie en stor del af opvæksten, og han fortæller:

Lukas: Det er jo... grundet, at jeg jo boede der i så mange år, så er det jo naturligt, at de næsten også er mine bror og søster.

Interviewer: Ja, okay. Og du har fået så tæt en relation til dem?

Lukas: Ja, fordi deres egne børn siger jo også onkel til mig, selvom jeg jo faktisk ikke er deres rigtige onkel.

Også Clara på 19 år har boet i den samme plejefamilie hele barndommen. Hun fortæller:

Clara: Mine plejeforældre har fået to børn også – det er mine storebrødre.

Interviewer: Så det er biologiske?

Clara: Ja. Og dem er jeg jo også opvokset med, som jeg også føler er mine rigtige brødre.

Børn kan føle stor tilknytning til plejeforældre

For mange børn og unge, der har været anbragt, spiller plejeforældre en stor rolle – både under anbringelsen og efterfølgende. Nogle oplever, at disse voksne bliver livslange støttere. Det gælder fx Anton, der, som flere andre i undersøgelsen, stadig har tæt kontakt til sin tidligere plejefamilie. Han fortæller:

Anton: De har givet mig lyset til min fremtid, de har givet mig en barndom, som man faktisk ville ønske, i forhold til den barndom jeg kom fra, så har de givet en barndom, hvor man faktisk kun kan være taknemmelig for, at man har haft dem.

Interviewer: Har du stadig kontakt til dem i dag?

Anton: Ja, det har jeg.

Interviewer: Ses I ofte?

Anton: Ja.

Også Clara føler stor tilknytning til sin plejemor og -far, som hun tænker på, som den mor og far hun altid har ønsket sig. Selvom Clara i dag er 19 år og ikke længere er anbragt, bor hun stadig hos plejeforældrene. Det er dog langt fra alle de tidligere anbragte i undersøgelsen, der oplever, at det er en mulighed at blive boende – det gælder også for dem, der i øvrigt har en tryk og god relation til deres plejefamilie. Og overgangen fra at bo i en tryk og god plejefamilie til at skulle stå på egne ben, når anbringelsen ophører, kan være kritisk for de unge. Når anbringelsen ophører brat, kan det føles, som om hele deres verden falder fra hinanden. William

på 25 år fortæller om, da han blev 18 år og skulle flytte væk fra plejefamilien:

” (...) det betyder, at jeg ikke kunne blive boende hos dem længere. Der bryder min verden fuldstændigt sammen.”

Det er ikke kun plejeforældre, der kan ende med at indtage en stor og betydningsfuld rolle for børnene og de unge. Flere børn og unge fortæller, at relationer til professionelle voksne som kontaktpersoner og pædagoger, som de har lært at kende på børne- og ungehjem, har haft stor betydning for dem. For nogle har disse professionelle voksne været de mest betydningsfulde voksenrelationer, børnene og de unge har haft i deres liv. Det var dem, der lyttede, hjalp og skabte en følelse af hjem. Ava fortæller:

Interviewer: *Nu har du særligt nævnt hende [navn på kontaktpædagog1], hvor stor en rolle spiller hun i det, det der med at få det til at føles som et hjem?*

Ava: *Rigtig meget. Vi har været så meget igennem sammen, hun har hjulpet mig med så mange problematikker. Det bliver så mærkeligt at sige farvel til hende. Fordi jeg ser hende jo som en mor. Det kan jeg lige så godt sige. Hun er den eneste forældrerolle, jeg har. Altså hun har lært mig så meget gennem årene, vi har været igennem – kæmpet så meget. (...)*

Samvær med plejeforældre og andre fagprofessionelle kan ophøre brat

Flere af børnene og de unge i denne undersøgelse fortæller om, hvordan de har mistet relationen til professionelle voksne, der ellers havde stor betydning for dem. Det sker, når børnene og de unge flytter fra et anbringelsessted til et andet – eller hjem til forældrene igen. For nogle glider kontakten ud lige så stille. I andre tilfælde stopper kontakten og samværet brat fra den ene dag til den anden. Og det er flertallet af tidligere anbragte, der mister kontakten til deres plejeforældre efter endt anbringelse, viser forskning.⁴

Når samværet og kontakten med betydningsfulde voksne ophører brat, kan det bidrage til en grundlæggende følelse af vagtsomhed og mistillid hos barnet og den unge. Lara på 20 år fortæller:

” Så fik jeg det rigtig godt med to pædagoger. Måske 2-3 stykker. Så skulle jeg flytte, så stoppede det jo også. Det er måske, derfor man har haft det så svært fremadrettet med sådan at åbne op for folk, fordi folk, der siger, de gerne vil hjælpe en, de forsvinder alligevel agtigt. [...] Ja, hvorfor åbne op for en, hvis de alligevel ikke er der?”

Undersøgelser har peget på, at det kan føles som en stor sorg og som et svigt, der for nogle børn og unge føles værre end svigtet fra de biologiske forældre, når relationen til kontaktpersoner, pædagoger og ikke mindst plejeforældre ophører. Det skyldes, at børnene og de unge havde en anden forventning til, hvad de kunne regne med fra fx plejeforældrenes side. Og det kan ramme dem hårdt og bl.a. resultere i, at børn og unge ikke tør knytte sig til nye voksne, fordi erfaringen er, at de forsvinder igen.⁵ Frida fortæller:

” Jeg tror, de sagde, at de havde for meget om ørerne den gang. Men den dag i dag kan jeg godt spørge min nuværende, kan jeg jo godt sige, plejemor, 'hvorfor måtte vi egentlig ikke have kontakt til dem? Og hun sagde, det var kommunen, der sagde, 'der er nul-tolerance. Ingen kontakt til tidligere,' fordi så bliver det en sværere overgang at knytte sig til en ny plejemor. At det skal ligesom være cuttet, og så kan man starte et nyt forløb og en ny relation med en plejemor og en ny plejefar og nye plejesøskende.”

Børn og unge, der er eller har været anbragt, risikerer at have et meget skrøbeligt netværk

” Som jeg også har så pænt fået pointeret af min sagsbehandler, så har jeg ikke rigtig noget netværk overhovedet på grund af alle flytninger og så videre. Det har jeg ikke rigtigt.”

Sådan fortæller Tobias på 17 år. Børn og unge, der har været anbragt uden for hjemmet, har ofte oplevet mange flytninger og brudte relationer. I Tobias' tilfælde har han flyttet mellem en plejefamilie og et børne- og ungehjem, og disse skift og brud kan føre til, at børn og unges sociale netværk bliver svagt – både i barndommen og senere som voksne. Tobias fortæller, at han stort set ikke har noget netværk, og det er en erfaring, mange tidligere anbragte deler.

Voksne, der som børn har været anbragt, har i mindre grad kontakt med deres forældre og bedsteforældre, end andre. Mange bliver desuden skilt fra deres søskende, og mange mister kontakten til den udvidede familie som onkler, tanter, kusiner og fætre. Det viser denne undersøgelse, og det viser forskning på området.⁶

Tidligere anbragte har også færre nære venner end gennemsnittet. De venner, de har, udviser i større grad risikoadfærd.⁷ Lara på 20 år, der bor på et børne- og ungehjem, beskriver, hvordan det kan være svært at finde tilbage til fællesskaber med jævnaldrende, når man har været ude af dem i længere tid:

” Jeg tror også, det bliver svært igen at flytte tilbage og så komme ind i det der, for de har ligesom gået på gymnasiet og fået nye vennegrupper, at komme ind i de vennegrupper det, tror jeg, bliver svært. Men... nu må vi se.”

Flere vender tilbage til biologisk familie

Trods svigt og vanskelige familieforhold holder en stor del af anbragte børn og unge fast i deres forældre.⁸ For nogle er forældrene en kilde til støtte, og flere vælger at vende tilbage til dem – efter anbringelsen er afsluttet. Lukas fortæller:

” Og så ja... så endte jeg ud i et misbrug. Og så... tror jeg, at jeg boede på det der kollegieværelse i to måneder, og så var jeg nødt til at tage en beslutning om at flytte hjem til min mor.”

Lukas valgte efter et misbrug at flytte hjem til sin biologiske mor, fordi han ønskede at komme ud af

en svær situation. Flere andre opsøger deres biologiske forældre i svære situationer. Det viser, at relationen til forældre kan være vedvarende og betydningsfuld, selv når der har været lange perioder med fysisk afstand og alternative omsorgsrammer.

Børn og unge kan have svært ved at få deres ønsker til samvær igennem

Børn og unge kan opleve en både indre og ydre kamp ift. at vælge samvær til og fra. De skal både forholde sig til egne komplekse og måske modsatte følelser, men skal også kæmpe for at få ønsker om mere eller mindre samvær igennem i dialogen med deres børne- og ungerådgiver.

Loyalitet og skyldfølelse fylder for børn, der ønsker at begrænse eller stoppe samvær

” Jeg turde ikke at sige til min far, at jeg ikke ville bo der.”

Sådan fortæller Frida. For mange børn og unge er det svært at sige fra over for samvær med forældre – også når det ikke føles godt. De er fanget mellem loyalitet til forældrene og deres egne behov for afstand. Børn ønsker ikke at såre nogen og kan have svært ved at sige fra. Det bliver en indre kamp, hvor de kan føle skyld over trangen til at lægge afstand til forældrene.

Med alderen bliver nogle bedre til at sætte grænser og forstå, hvad de har været udsat for. William fortæller:

” Det første stykke tid, der tænker jeg ikke rigtig så meget over det. Der kommer jeg bare [til samvær] og er glad for at se mor, fordi hun har en helvedes masse slik og alt muligt. Men så bliver jeg en 13, 14 år og tingene begynder lige pludselig at give mening oppe i hovedet, når man får det forklaret. Sådan noget med, at der har været vold hjemme i vores hus og narkotika, og du ved, de der ting, som der typisk er i et misbrugerhjem. Og så omsorgssvigt og alle, de der ting. Alle de der ord, ting og sager begynder at give mening for mig [...] Og der... Det tænkte jeg ikke over to gange. Det skulle jeg ikke være en del af.”

Flere forsøger at genetablere kontakt, men trækker sig igen, når gamle mønstre gentager sig. Ava ser ikke sin mor eller søster mere, hun snakker faktisk ikke med sin familie længere. Et valg hun har taget for at beskytte sig selv:

”Hver gang mig og mor er alene hjemme, så sidder jeg sådan her, ret nervøs og angst over, hvad jeg kan gøre, uden hun råber og skriger. Og det er jo ikke sådan, det skal være. Og den følelse gider jeg ikke at have. Så jeg stoppede med at snakke til dem. Så kontaktede jeg dem igen. Og tænkte, det måske var blevet bedre. Måske har hun ændret sig. Det gav jeg lige et par måneder. Et lille halvt års tid, så blev det det samme igen.”

Systemet lytter ikke altid

Flere børn og unge oplever, at deres ønsker til samvær ikke bliver taget alvorligt. Rikke er en af dem. Hun fortæller, at børne- og ungerådgiverne presede hende til at se moren, samtidig med at de ikke bakkede op om, at hun gerne ville se sin far:

Interviewer: Okay. Følte du, at de lyttede, når du sagde det? Eller når du prøvede at beskrive, hvordan du gerne ville have det, eller hvordan var det?

Rikke:

Nej, de virkede meget ligeglade med, når jeg sagde noget, og så begyndte de bare at – ja, hver gang jeg sagde noget med min mor, så blev de ved med at sige, at det er vigtigt, man ser begge sine forældre og sådan noget.

Også Josefine på 16 år oplever, at det kan være en kamp mod systemet at til- eller fravælge samvær. Josefine har et ønske om at se sin far og søskende, men ikke sin mor, men oplever, at systemet ser helt modsat på det:

”Vi havde en rådgiver, tror jeg, som ikke var rigtig god. Hun var meget ond, og hun ville ikke have, at jeg skulle se noget af min familie mere. Hun var bare ikke særlig behagelig at være sammen med. Hun ville gerne have, at jeg skulle se min mor, og alt var synd for min mor, selvom jeg ikke kunne holde ud at se hende mere... Og jeg skulle se hende mere. Og ja, jeg måtte jo ikke rigtig lave noget.”

Også andre børn kæmper for mere samvær – fx med søskende eller forældre, de har svært ved at se på grund af praktiske begrænsninger eller

FORSKNING: FORBEREDELSE OG INDDRAGELSE ER BL.A. VIGTIGT FOR GODT SAMVÆR

Forskning viser, at kvaliteten af samvær har stor betydning for børns trivsel – og at det ikke kun handler om, hvor ofte samvær finder sted. En vidensindsamling fra VIVE peger på, at godt samvær især afhænger af:⁹

AT BARNET BLIVER FORBEREDT, INFORMERET OG INDDRAGET I BESLUTNINGER

AT FORÆLDRENE ER RARE OG SKABER EN TRYK OG POSITIV STEMNING.

AT HYPPIGHED, VARIGHED, FORM OG STØTTE TILPASSES BARNETS ØNSKER

beslutninger truffet af voksne. Lara drømmer om at se sin far og lillebror mere. Det bakker hendes rådgiver op om, men i praksis vil anbringelsesstedet ikke sørge for, at det ekstra samvær kan lade sig gøre. Lara oplever, at relationen især til sin lillebror glider ud, fordi de ses så lidt:

”Det er min lillebror, og jeg ser ham jo ikke ellers, det er kun rart at ligesom danne et indtryk og lære ham at kende. Det er sådan lidt, det har jeg tænkt over flere gange, hvis jeg tog over til ham nu, han ville jo ikke kunne kende mig. Han er handicappet og kun fire år, han vil jo ikke ane, hvem jeg er.”

Der er også børn, der oplever, at deres fravalg bliver respekteret – men det kræver tydelighed og støtte fra voksne, der er tæt på barnet. Clara var cirka 12 år, da hun sagde til sin plejemor, at hun ikke ønskede, at se sin mor mere:

”Det skete jo, og det har været sådan lige siden, så det blev jo respekteret. Og jeg tror også godt, de kunne forstå det, fordi de kendte jo også til hende, og hvordan hun var.”

Tryghed, stabilitet og godt samarbejde mellem de voksne er vigtigt for, at samvær fungerer

Godt samvær kræver trygge og forudsigelige rammer, og at de voksne i barnets liv samarbejder og er fleksible. Og er samværet med familien – forældre, søskende, bedsteforældre og anden udvidet familie – godt, kan det få børn og unge til at føle sig som en del af familien, også selvom de i en kortere eller længere periode ikke bor hos deres biologiske forældre. Det viser denne undersøgelse samstemmende med forskning på området.¹⁰

For børn og unge, der er anbragt, er det afgørende, at samvær med familie og omsorgspersoner foregår i rammer, der er stabile og forudsigelige. Faste middage eller rutiner fx kan skabe tryghed og en følelse af tilhørsforhold. Lukas fortæller:

”... hver torsdag, der kommer familien ud og spiser. Der var man jo også altid en del af det.”

Samvær giver mulighed for at følge med

Når børn og unge er anbragt uden for hjemmet, kan de føle sig afskåret fra deres familie – ikke kun fysisk, men også mentalt. De går glip af hverdagslivet og store begivenheder, og det kan give en følelse af, at man ikke er en del af familien. Rikke fortæller:

”Det har bare været meget svært, fordi jeg ikke har kunnet have så meget kontakt med dem [far, søskende og farmor]. Nu er det så meget bedre, fordi jeg ser dem meget mere, men mens jeg boede på opholdsstedet, der gik min farmor så bort.”

Samvær er vigtigt, fordi det giver mulighed for at bevare tilknytning og følge med i familiens liv. Mange, der er anbragt uden for hjemmet, er stadig stærkt knyttet til deres biologiske familie. Forældre – og andre familiemedlemmer som søskende og bedsteforældre – er ofte vigtige for dem, uanset årsagen til anbringelsen. Det gælder også i tilfælde, hvor der har været svigt eller manglende omsorg.

Samvær behøver ikke nødvendigvis være fysisk. For nogle børn er telefonkontakt en vigtig og meningsfuld måde at holde forbindelsen på. Lara fortæller:

”Jeg snakker rigtig meget med min mor. Hende snakker jeg faktisk med hver dag. Jeg kan ikke sove, hvis jeg ikke har ringet og sagt godnat til hende.”

Denne form for kontakt kan skabe kontinuitet og tryghed, selv når barnet ikke bor hjemme. Det giver barnet mulighed for at være en del af familiens liv og føle sig set og husket.

Nogle børn føler et ansvar for deres forældre – et behov for at sikre sig, at de har det godt, selvom de ikke længere bor sammen. Det kan være en tung byrde, især når kontaktmulighederne er begrænsede. Frida fortæller:

”

Der tog de min telefon klokken 20 eller sådan noget, og det var han [Fridas far] meget sur over, og det var jeg også sur over, fordi jeg også følte, jeg havde ansvar for lige at tjekke op hos ham og ringe, inden jeg gik i seng, så jeg vidste, at han havde det godt, og så kunne jeg sove, og så ringes vi ved i morgen.”

Det samme viser forskning på området: Mange børn og unge, der er anbragt, bekymrer sig om deres forældre, og de bruger mange kræfter på at tænke på, hvordan det går hjemme i familien. De føler sig knyttede til forældrene, også selvom de måske har været udsat for omsorgssvigt.¹¹

Godt samarbejde mellem voksne, der er tæt på barnet, er vigtigt for, at samværet fungerer

Samvær mellem børn og deres biologiske familie kan blive påvirket af, hvordan de voksne, der er tæt på barnet, samarbejder. Når biologiske forældre, plejeforældre og andre professionelle tæt på barnet formår at samarbejde respektfuldt, er samværet mere trygt og naturligt for barnet. Anton fortæller:

Anton: *Der var ikke noget der, ham og min plejefar kunne godt sidde og drikke en øl sammen i en god hyggestund, efter at de havde afleveret mig. Så det må jeg sige, det var godt.*

Interviewer: *Og hvad betyder det for dig, at der var et godt samarbejde?*

Anton: *Det betyder rigtig meget. Det betyder rigtig meget på den måde, at man er sikker på, at man stadig kan have kontakten, og man kommer til at se dem tit også. Man kommer til at se ens mor og far, biologisk far og mor tit.*

Helt lavpraktisk er børn og unge ofte afhængige af de voksnes hjælp til at få samværet til at fungere. Flere børn og unge fortæller fx, at det er de voksne på anbringelsesstedet, der skal køre dem frem og tilbage til samvær med forældre – i andre tilfælde foregår samværet på børne- og ungehjemmet. For børn og unge, der er anbragt, kan der også være store forskelle i normer, værdier og regler i hhv. plejefamilien og hos de biologiske forældre. Børn og unge, der er anbragt, forsøger at manøvrere i regler og ønsker, der kan stritte i forskellige retninger. De vil ikke gøre nogen kede af det, derfor kan de blive fanget mellem forventninger. Det kan gøre samvær følelsesmæssigt komplekst og skabe indre konflikter hos børn og unge, der både ønsker tilknytning og er splittet mellem forskellige livsverdener. Frida fortæller fx om, at faren lokker hende med morgenmadsprodukter, der er forbudt i plejefamilien:

”

Så der var meget de der kontraster med, hvad må man det ene sted, hvad må man det andet?”

Et godt og tillidsfuldt samarbejde mellem anbringelsesstedet og de biologiske forældre kan afbøde nogle af disse konfliktfyldte kontraster og skabe bedre vilkår for et godt samvær. Det bekræftes

FORSKNING: DER MANGLER VIDEN OM SAMMENHÆNGEN MELLEM SAMVÆR OG TRIVSEL

Der mangler viden om, hvordan samvær konkret påvirker trivsel. Nogle studier viser, at hyppigt samvær kan øge sandsynligheden for hjemgivelse – men det afhænger af, hvorfor barnet blev anbragt. Fx gælder det især for børn, der har oplevet omsorgssvigt, men ikke nødvendigvis for dem, der har været udsat for fysisk vold. Derfor understreger forskningen, at betydningen af samvær altid afhænger af det enkelte barns livsomstændigheder – og at barnets eget perspektiv bør være styrende.¹²

også af andre undersøgelser, der peger på, at det især er vigtigt, at samarbejdet med de biologiske forældre fungerer, når barnet er anbragt i en plejefamilie.¹³

Omvendt kan konflikter og dårlig stemning mellem de voksne i barnets liv overskygge barnets behov og gøre samværet tungt og utrygt, og konflikter og divergerende interesser mellem forældre og plejeforældre kan overdøve barnets perspektiv i beslutninger om samvær.¹⁴ Frida fortæller, hvordan hun kunne mærke, at plejefamilien var bange for hendes far. Hun fortæller om plejemoren:

”

Hun turde ikke at køre os op til vores far, efter der var gået noget tid. Og det har jeg kunnet læse i agtindsigten efterfølgende, det var, fordi hun har fået trusler på livet [...] Så hun ville aldrig være den, der stod i den der overlevering. Især når man skal hente. [...] når de skulle hente igen, det var sådan en kniv i hjertet, fordi 'kunne de ikke lige blive en time mere?' Han prøvede altid lige, og det, tror jeg, har været vildt ubehageligt at stå i, fordi han var en høj og bred mand, og han var ikke bange for at sige, hvem han havde slået ned sidst.”

Frida var bevidst om, at hendes plejeforældre ikke brød sig om faren. Det påvirkede, hvor meget hun så faren, for som hun siger: ”De [plejeforældrene] har altid hadet den tur.”

Praktik kan spænde ben for det gode samvær
Nogle børn og unge vil gerne se deres forældre, men praktiske forhold som afstand, transport og

økonomi fx kan gøre det svært at se forældre så ofte, både de og børnene ønsker. For nogle kan konsekvensen være, at samvær bliver sjældnere eller måske helt aflyses – selv når barnet ønsker det. Josefine fortæller:

Josefine *Jeg snakker ikke med min mor mere, men ellers snakker jeg med min far cirka én gang om måneden, når han lige har råd til at komme herop. [...] Det er rigtig rart. Jeg kan rigtig godt lide min far. Han har bare ikke så mange penge, så han har lidt svært ved at komme herop.*

Interviewer: *Ja. Hvordan kommer han herop?*

Josefine: *Han låner vist en bil af hans arbejde.*

Interviewer: *Okay. Ja. Så hvor langt har han?*

Josefine: *Jeg tror fem timer.*

Det er også et vilkår for samvær med forældre, at det passes ind i, hvad der ellers foregår i børn og unges liv. For flere børn og unge fylder fritidsinteresser, venner, skole og andre sociale relationer meget, og for nogle kan det være svært at få det hele til at hænge sammen. Konsekvensen kan være, at samvær bliver nedprioriteret til fordel for andet – eller omvendt, at samvær med forældre bliver presset ind, men føles utilfredsstillende, fordi barnet/den unge enten skal løbe ekstra stærkt for at nå det hele eller må gå glip af noget.

REGISTERDATA: AFSTAND TIL VENNER OG FAMILIE KAN VÆRE STOR, NÅR BØRN OG UNGE BLIVER ANBRAGT

45 pct. af de 12.224 børn og unge, der var anbragt uden for hjemmet i 2024, har oplevet mindst ét kommuneskift i forbindelse med anbringelsen. Blandt de børn og unge, der skifter kommune, har 20 pct. to eller flere kommuneskift bag sig. Det viser egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistiks Forskningservice.

Interviews med unge med anbringelseserfaring viser, at det kan være svært at fastholde relationen til familiemedlemmer, når afstanden mellem anbringelsesstedet og den biologiske familie er stor. Børne- og ungerådgivere fortæller, at man i mange sager forsøger at finde et anbringelsessted tæt på barnets netværk for at understøtte samvær. Men begrænsede pladser på anbringelsessteder gør det ofte vanskeligt og i mange tilfælde umuligt.

SAMTALER PÅ BØRNETELEFONEN OG HØRT 2025

2.428

ANTAL RÅDGIVNINGSSAMTALER MED
BØRN OG UNGE, DER ER ANBRAGT,
I 2025 PÅ BØRNETELEFONEN OG HØRT.

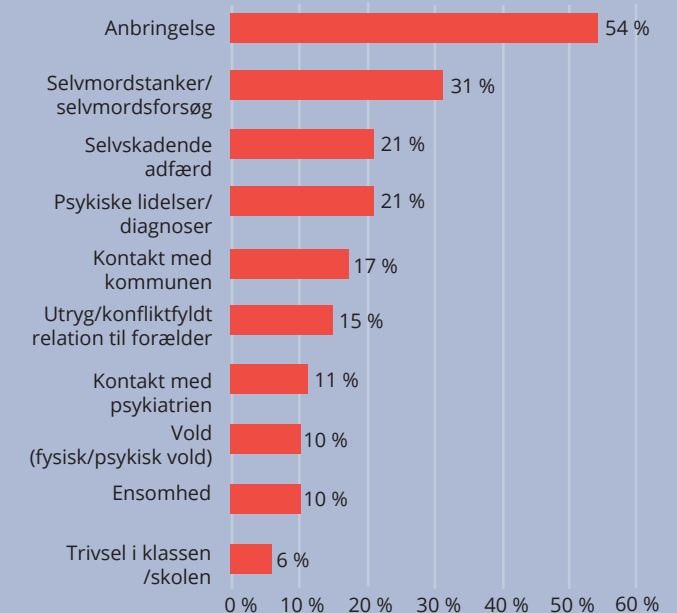

DRENG PÅ 17 ÅR SKRIVER TIL RÅDGIVNINGEN, FORDI HAN ER BANGE OG FØLER SIG TVUNGET TIL SAMVÆR MED SIN FAR. HAN FORTÆLLER, AT HAN IKKE KAN LIDE SIN FAR OG FØLER SIG TVUNGET TIL AT TAGE AFSTED TIL HAM, SELVOM HAN HAR DET DÅRLIGT OG ER BANGE. HAN FORTÆLLER, AT HAN ALDRIG HAR HAFT INDFLYDELSE PÅ SAMVÆRET.

TÆT PÅ HVER
TREDJE SAMTALE MED
ET BARN ELLER EN UNG
I ANBRINGELSE HANDLER
OM SELVMORDSTANKER
ELLER SELVMORDSFORSØG.

HVER **FEMTE SAMTALE**
HANDLER OM SELVSKADE.

Figur 2. Top 10 emner i samtaler med børn og unge, som er anbragt (2025)

Note: Figuren indeholder data fra alle BørneTelefonen og HØRT's platforme fra 2025. Andele er beregnet på baggrund af antal rådgivningssamtaler med børn eller unge, der er anbragt (N=2.428). Alle emner, der nævnes i samtalen, bliver registreret. Der tages ikke hensyn til, hvor meget eller hvor lidt et emne fylder.

Figur 3. Andel af samtaler, der gav anledning til bekymring om omsorgssvigt (2025)

Note: Figuren indeholder data fra alle BørneTelefonen og HØRT's platforme fra 2025. Andele er beregnet på baggrund af antal rådgivningssamtaler med børn eller unge, der er anbragt (N=2.248) og alle rådgivningssamtaler (N=52.176).

DEL 2

**BØRNE- OG UNGERÅDGIVERE
OG FAMILIEPLEJEKONSULENTERS
ERFARINGER MED SAMVÆR**

Del 2

"HVORFOR SKAL BØRNENE PRESSES TIL AT SE NOGLE FORÆLDRE, DER IKKE ER GODE FOR DEM?"

For nogle børn er samvær ikke en hyggelig stund med mor og far – det kan vække stærke følelser og være direkte retraumatiserende.¹⁵ Gennem fagpersoners erfaringer med samværssager viser denne analyse, hvordan børns reaktioner – både sproglige og kropslige – bør bruges som centrale pejlemærker i beslutningsprocesser. Trods positive ændringer med barnets lov oplever mange, at systemet stadig mangler fleksibilitet og individuelle hensyn til barnets bedste.

Flere børne- og ungerådgivere og familieplejekonsulenter fortæller i denne undersøgelse om beslutninger om samvær taget med udgangspunkt i de biologiske forældres ønske om kontakt frem for barnets tarv. De mener, at det er positivt, at det med barnets lov nu er blevet tydeliggjort, at samvær er barnets rettighed – ikke forældrenes. Flere rådgivere fortæller, at lovændringen har gjort en forskel i praksis. Rådgiver Jeanette fortæller:

”Jeg synes, der er sket noget efter barnets lov. I forhold til, at det er barnets ret til samvær, og at vurderingen omkring samvær altid skal være med udgangspunkt i, hvad er det, barnet gerne vil. Før så har forældresamarbejdet også bare været meget, meget vigtigt. Det er det stadig, men børn skal bare ikke være i samvær, hvis de virkelig ikke kan lide det.”

Jeanette fremhæver som en styrke, at barnets perspektiver nu tillægges større vægt. Med barnets lov er det blevet muligt for barnet selv at anmode om midlertidig suspension af samvær. Kommunen kan herefter træffe afgørelse om ophævelse i op til otte uger. Hvis der er behov for en længerevarende afbrydelse, skal sagen forelægges Børne- og Ungeudvalget.

Men selv med de nye muligheder oplever flere rådgivere, at systemet fortsat er præget af begrænsninger. Rådgiver Carina beskriver det således:

”Problemet er jo, at vi ikke bare kan gå ind og så sige, 'de næste to år skal I [de biologiske forældre] ikke se barnet.' Det kan vi ikke indstille til, og jeg ville jo ønske, jeg kunne sige, 'han [barnet i anbringelse] får lige et års pause nu, og så ser vi, hvad der skal ske.' Det ville være mit ønskescenarie.”

Hun uddyber, at hun vil indstille til suspendering af samværet i ni måneder i den pågældende sag, fordi hun vurderer, at drengen har brug for det. Hun forventer dog ikke, at Børne- og Ungeudvalget godkender:

”Børne- og Ungeudvalget er lidt nærige med de her beslutninger, så ofte er det maks. seks måneder, de giver os. Jeg ville ønske, vi kunne få lidt mere, fordi det tager også lidt tilvænning for sådan et barn at vænne sig til at være i sikkerhed.”

Carina har en oplevelse af, at længden af afbrydelsen ikke altid harmonerer med barnets behov. Hun understreger behovet for en mere individuelt tilpasset tilgang til samværsafgørelser:

”Altså, at man ikke bliver så kasse-tænkende, men at man går ind og ser på individet. Det ville være mit ønskescenarie.”

Flere rådgivere fremhæver, at systemet mangler fleksibilitet, og at det kun er i særlige tilfælde, at der gives tilladelse til, at samvær kan afbrydes.

Samlet peger interviewene på, at barnets lov har skabt et vigtigt paradigmeskifte i retning af barnets ret til samvær. Men samtidig opleves praksis stadig som værende præget af systemiske begrænsninger.

SAMVÆRSBESTEMMELSER I BARNETS LOV

- Børn og unge har som udgangspunkt ret til samvær med forældre og netværk fx søskende, bedsteforældre og venner.
- Kommunen har pligt til at sørge for, at barnets/den unges forbindelse til forældre og netværk holdes ved lige, under hensyntagen til barnets beskyttelse, sundhed og udvikling. Kommunen skal understøtte, at forældre kan spille en positiv rolle i barnet/den unges liv – også på længere sigt.
- Kommunen fastsætter rammerne for samvær og er forpligtet til at inddrage børn og unges holdninger og synspunkter forud for alle afgørelser og beslutninger. Hvis direkte kontakt gennem samtale ikke er en mulighed, skal barnets perspektiver inddrages på anden vis.
- Hvis samvær skal ske mindre end én gang månedligt, betragtes det som en afbrydelse, og Børne- og Ungeudvalget skal træffe afgørelsen herom.
- Børn og unge kan anmode om at få suspenderet samvær i op til 8 uger. Kommunen kan træffe afgørelse om suspension af samvær i op til 8 uger. Hvis suspensionen skal være længere end 8 uger, skal Børne- og Ungeudvalget træffe afgørelse herom.¹⁶

Barnets stemme er central, men skal ledsages af vejledning og faglige vurderinger

Flere af de interviewede rådgivere ser det som et vigtigt fremskridt, at barnets perspektiv er blevet et centralt omdrejningspunkt med barnets lov. Rådgiver Louise fortæller, at hun har mange dialoger med børn om samvær, og hvad det kan få af betydning for dem, hvis samværet suspenderes:

”En af de største udfordringer ved det er, at man giver børnene et rigtig stort ansvar, fordi de her børn ved jo ikke, hvad kan det betyde på sigt, at du lige pludselig mister en kontakt til en forælder, ikke? Selvom du er sur på dem [forældrene] lige nu, så er det også voldsomt at skulle sige, 'jeg vil aldrig se dig igen.' Og det kan jo have en stor betydning, og det har vi [rådgivere] da et mega stort ansvar i at kunne fortælle de her både børn og især også de unge mennesker, hvad det kan betyde for dem.”

Louises pointe er, at rådgivere har et stort ansvar for at hjælpe børn og unge med at forstå de langsigtede konsekvenser af deres ønsker, når det handler om at afbryde kontakt med forældre. Hvis et barn eller en ung ikke ønsker samvær, kan hun afbryde samværet midlertidigt i op til otte

uger. I løbet af den midlertidige suspension skal hun blive enig med barnet eller den unge om, hvorvidt der skal indstilles til afbrydelse, eller om det var tilstrækkeligt med en pause, fortæller hun.

Mens nogle børn er tydelige i deres ønske om at afbryde samværet, er andre derimod opsøgende og udtrykker behov for kontakt – også i situationer, hvor forældrene ikke er i stand til at varetage ansvaret for den gode relation. Familieplejekonsulent Anna beskriver, hvordan inddragelse kræver mere end blot at lytte til barnets ord:

”Det stiller nogle store krav til dem, der skal sidde med det her i hænderne, til at fortolke barnets lov, så det ikke bare er, nu er det barnets stemme, og vi lægger os under den, men at sige, hvad er det, det rent faktisk betyder?”

Anna mener, at børns udtalelser skal tolkes i kontekst – og ikke i alle tilfælde tages for pålydende. En af udfordringerne ved at basere beslutninger på børns udsagn er deres loyalitet til forældrene. Mange har lært at tilpasse sig forældrenes behov. Det betyder, at det, de ytrer, ikke nødvendigvis er det, de rent faktisk ønsker.

Rådgiver Jeanette fortæller om en pige, der ikke ønsker samvær, men tidligere har haft svært ved at stå ved det:

”Hun fortalte mig for nylig, hvor jeg spurgte ind til samvær, at hun kun er sammen med mor for mors skyld, men at hun bliver nervøs hver gang, og at hun ikke kan lide det, og hun er bange, og 'mor vil være mere sammen med mig, og jeg vil ikke.'”

Jeanette uddyber:

”De fleste børn, også selvom de har været anbragt hele deres liv, har en loyalitet til deres forældre og vil ikke såre dem og gøre dem ondt.”

Blandt størstedelen af børne- og ungerådgiverne er der enighed om, at inddragelse af børn og unge i beslutninger om samvær er afgørende. Flere lægger dog vægt på, at det stiller store krav til rådgivernes faglighed og evner, at kunne se bag om det børn og unge giver udtryk for og at kunne se deres udsagn i den rette kontekst.

Alle børn har et sprog

Med barnets lov fulgte barnets ret til at anmode om at få samvær suspenderet, uanset alder. En formel anmodning forudsætter, at barnet kan udtrykke sig sprogligt. Kropslige signaler falder derfor ikke direkte ind under bestemmelsen, men kommunen er stadig forpligtet til at være opmærksom på barnets signaler og vurdere, om der er grundlag for at handle på dem.¹⁷

Selvom små børn kan have svært ved at sætte ord på deres oplevelser, betyder det ikke, at de ikke kommunikerer:

”Alle børn har jo et sprog, ligegyldigt [hvor gamle de er]. Små børn viser det jo ved at græde eller få udslæt, eller deres tarmfunktion går fuldstændig i smadder. Det ser vi jo med spædbørnene.”

Familieplejekonsulent Camilla fremhæver, at små børns reaktioner på samvær ofte kommer til udtryk gennem kroppen og adfærden. Her

kan tegn på ubehag, stress eller overbelastning vise sig. Med alderen får børnene lettere ved at kommunikere verbalt. Og når et barn ellers snakker, så kan fraværet af ord have betydning og være en måde for barnet at kommunikere, hvad de har svært ved at sige. Rådgiver Jeanette fortæller:

”Vi taler altid med børn om deres holdning til samvær. Også børn på 3 år. De fleste børn kan i en eller anden grad godt fortælle noget. Jeg var ude og tale med en 3-årig i sidste uge, hvor jeg også spurgte ind til det [samvær], og selv det, at hun ikke kunne sige noget, det gav mig også et meget godt billede af, at det er svært for hende, fordi hun var så livlig og fortællende og meget godt med sprogligt med alt andet, og så ved samvær bliver hun helt stille og bare 'mm-mm-mm-mm' agtig.”

Pigens pludselige stilhed fortæller Jeanette, at der er noget ved samvær, der er svært for hende, og som Jeanette skal være opmærksom på. I andre tilfælde kan børn sige én ting, men gennem deres adfærd og kroppens reaktioner fortælle en helt anden historie. Familieplejekonsulent Helle beskriver, hvordan 4-5-årige børn kan opleve

BØRNS VILKÅR MENER:

Beslutninger om samvær er ofte komplekse og kræver stor omtanke. Det handler om at bevare relationer og samtidig forebygge, at barnet eller den unge udsættes for alvorlig belastning. Barnet og den unges perspektiv skal altid være udgangspunktet for beslutninger. Når der udtrykkes modstand mod samvær – både verbalt og gennem handlinger – skal det tages alvorligt. Børne- og ungerådgiveren må være nysgerrig på modstanden og tale med barnet eller den unge om, hvordan situationen kan håndteres – og hvornår den skal drøftes igen. Når der er tvivl om, hvad der er bedst for barnet, skal tvivlen altid komme barnet til gode. Samvær behøver ikke være enten eller. Nogle gange kræver samværet tilpasning: måske skal det være mindre hyppigt eller under andre og mere trygge rammer.

dårlig trivsel både før og efter samvær med deres biologiske far og/eller mor, selvom de op til har sagt:

” *Jeg glæder mig, jeg vil hjem til min mor, jeg vil se min mor.’ Det siger de jo. Samtidig så ser vi en adfærd, hvor de måske brækker sig helt vildt og ikke kan spise og ikke kan sove og har mareridt om natten og sådan noget. Så kan vi jo se, at der er noget her i denne adfærd, der er helt til hest. Og hvor vi kan sammenholde det direkte med samværet. Altså hvor vi ikke ser det ske på andre tidspunkter.”*

Når børn reagerer på denne måde, kan det være et udtryk for, at adskillelsen fra forældrene er svær og savnet er stort. Som Helles pointe understreger, kan der være situationer, hvor børns verbale udtryk – fx glæde ved udsigten til samvær – ikke nødvendigvis harmonerer med, hvad der er bedst for deres trivsel.

Flere rådgivere og familieplejekonsulenter fortæller, at netop fordi børns signaler kan være komplekse og til tider modstridende, holder de øje med barnets reaktionsmønstre over tid for at vurdere, om samvær er forsvarligt.

”Det er jo en retraumatisering, der foregår konstant”

Samvær under en anbringelse kan vække stærke følelser og skabe reaktioner af forskellig karakter. For mange børn og unge er mødet med familie og netværk forbundet med sårbarhed, og deres reaktioner er ikke kun naturlige, men også forventelige, fortæller familieplejekonsulent Lone:

” *Vi skal altid have en forventning om, at børn reagerer. Vi skal jo tænke på, at de børn, der er anbragt, mange af dem har jo været udsat for nogle voldsomme ting i deres liv.”*

Rådgiver Louise tilføjer, at reaktioner kan være et tegn på, at samvær er skadeligt for barnet, men ikke nødvendigvis er det:

” *Børn må gerne reagere, fordi det ville de også gøre, når de skifter fra en 7-7 ordning og alt mulig andet, for der reagerer de også. Det må bare ikke være til skade for dem, så prøver de jo at fortælle dig noget.”*

Louise vurderer barnets reaktioner over tid og ser efter mønstre, der kan indikere at samværet medfører mistrivsel i sådan en grad, at det kræver handling. Hun giver et eksempel:

” *Lige nu der har jeg et barn, hvor mor har bedt om bare at have en telefonsamtale én gang om ugen. Og der fortæller plejefamilien, at de ikke kan forstå, hvad han siger bagefter. Der går flere dage, og det er som om, at han taler russisk. Han skider ud over det hele og tisser på skolen og alt muligt andet. Det er ikke sådan, at vi bare siger, at så stopper vi det [samværet]. Vi er nødt til at se det an og se, om det ændrer sig, men selvfølgelig ikke i al evighed. Vi har børn, der ikke sover, der ikke spiser.”*

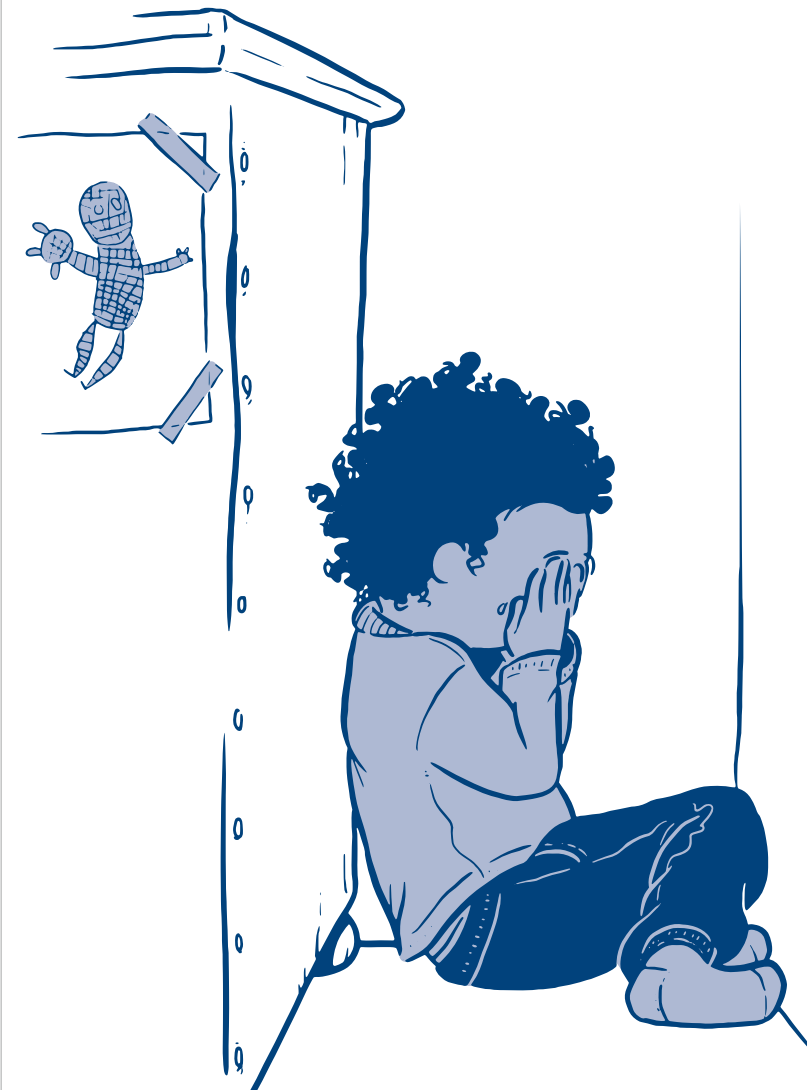
Som Louises fortælling indikerer, kan selv begrænset kontakt som en telefonsamtale udløse alvorlige reaktioner, der truer børnenes sundhed og trivsel. Flere rådgivere og konsulenter peger på, at de er klar over, at samvær kan udløse en retraumatisering hos nogle børn. Familieplejekonsulent Marianne fortæller:

” *Vi ved jo godt, at vi sætter en eller anden retraumatiseringsproces i gang, hver gang vi kører den biologiske familie sammen med det her barn, vi har anbragt.”*

Samtlige af de interviewede børne- og ungerådgivere og familieplejekonsulenter kan fortælle om sager, hvor børn – store som små – har haft voldsomme reaktioner i forbindelse med samvær.

Rådgiver Carina fortæller om en lille dreng, der både verbalt og fysisk modsætter sig at skulle se sin biologiske familie:

” *Jeg har en borte dreng på tre. Han vil ikke afsted. Hver gang der skrider han i vilden sky: ‘Mig ikke vil, mig ikke vil,’ siger han så. Det er simpelthen så voldsomt – det er så 45 minutter [samvær] om måneden, han har. Det, at plejefaren så siger: ‘Det skal du,’ det bliver også et overgreb på ham, fordi så er det plejefar, der skal pakke ham, tage jakken af, tage skoene af, når han siger og siger: ‘Mig ikke vil, mig ikke vil.’ Flere dage efter samvær, så spiser han ikke. Han reagerer på samme måde, som da han var hjemme.”*

Carina fortæller, at hun oplever det som et overgreb på drengen, at plejefaren skal tvinge ham til samvær. Belastningsreaktionen er ikke begrænset til selve samværsituationen, men fortsætter i dagene efter. At drengen ikke vil spise, er en reaktion, som opstod, mens drengen boede hos sine biologiske forældre, og som gentager sig i forbindelse med samvær. Rådgiverskift i drengens sag har betydet, at der har været samvær under tvang, da den tidligere rådgiver på sagen ikke har indstillet til afbrydelse.

Familieplejekonsulent Inge kan ligeledes berette om en dreng, der siger tydeligt fra. Drengen har svær PTSD som følge af at have været udsat for seksuelle overgreb af sin far. Drengens mor har desuden tvunget ham til at overvære hende blive udsat for vold og seksuelle overgreb for at have et vidne til forbrydelserne. Ifølge Inge er det rådgiverens beslutning, at drengen skal have samvær. Hun fortæller:

” *Han gemmer sig, han laver benlås omkring sofaen, han nægter, de kan ikke få ham ud i bilen. Og så får de [plejefamilien] at vide, jamen det skal de bare [...] Den sag der har de også forsøgt med at sætte psykologisk behandling på, hvor de prøvede at have samtaler, men hvor psykologen til sidst skrev tilbage til myndighed: ‘Prøv at høre, I kan ikke købe mig til at tvinge et barn til samvær. Jeg kommer aldrig til at kunne få den her dreng til samvær, fordi han har oplevet så voldsomme traumer i sin opvækst, så når han ser sin mor, så ser han det for sig. Så retraumatiseres han igen.’ Og det forstår sagsbehandler ikke.”*

Citatet illustrerer en dybt bekymrende situation, hvor et barn med gode grunde reagerer med stærk modstand mod samvær med sin biologiske mor. Barnets adfærd vidner om en intens følelsesmæssig belastning og er sandsynligvis en reaktion på tidligere traumer.

Som citaterne indikerer, bliver der i disse tilfælde ikke handlet i tide på børnenes alvorlige reaktioner. Familieplejekonsulent Camilla fortæller, at det er vigtigt ikke at underkende barnets reaktioner – heller ikke i de tilfælde, hvor samværet i sig selv ikke giver anledning til bekymring:

”Den model med isbjerget, synes jeg, er god. Det kan godt være, at samværet er gået rigtig fint, og mor og far har faktisk gjort alt det rigtige, som vi har bedt dem om og trænet dem i. Men hvis barnet reagerer, så er det jo på grund af de 90 pct., der ligger under vandet, afting, der er sket, dengang de var små, eller inden de blev anbragt. Det er nogle traumereaktioner fra fortiden, som barnet spiller ud nu, som vi ser, og som vi bliver usikre på.”

Som Camilla fortæller, giver samværsbeslutninger ofte anledning til tvivl. Det er vigtigt at tage børnenes reaktioner alvorligt, men det er også vigtigt ikke at træffe beslutninger på baggrund af antagelser, mener familieplejekonsulent Lise. Hun oplever, at:

”Vi er måske lidt hurtige til at sige: 'Jamen hun kan heller ikke tåle at se sin mor så meget.'” Men når de kigger nærmere på barnets situation, så opdager vi, at det ikke er så simpelt: ”Jamen i virkeligheden har der også været noget, der har været rigtig bøvlet hjemme hos plejeforældrene, så er det her i virkeligheden et udtryk for mange forskellige belastninger.”

For at finde ud af, om det er samværet, der er årsag til reaktioner, må man se hele vejen rundt om barnet. En reaktion i forbindelse med samvær kan være et udtryk for, at barnet retraumatiseres, men kan også have andre årsager. Ifølge Lise er det afgørende, at fagprofessionelle samarbejder tæt og tværfagligt for at forstå, hvad der ligger bag barnets reaktioner. Familieplejekonsulent Camilla understreger:

”Alle kan sidde og kigge ned i det her og sige: 'Hvad fanden er der på spil? Og hvad siger barnet selv?' Men der tror jeg bare, det er vigtigt, at vi får snakket hele vejen rundt, alle sammen, om hvad det er, vi hver især kan være optaget af. Fordi de forskellige perspektiver kan være med til at hjælpe os.”

Camillas pointe understreger behovet for at inddrage barnet selv og andre relevante aktører omkring barnet – såsom skole, SFO, psykologer, anbringelsessted og den biologiske familie – for at få et helhedsorienteret billede af barnets trivsel og reaktioner i forbindelse med samvær.

Samvær eller ej?

Ifølge rådgiverne i denne undersøgelse er der flere årsager til og argumenter for at etablere og understøtte et velfungerende samvær. Flere peger på, at relationen til den biologiske familie ofte har en vedvarende betydning – også selv når den er præget af svigt eller konflikt. Rådgiver Kasper beskriver det som et mønster, der hurtigt bliver tydeligt i praksis:

”Man skal ikke være særlig mange år i det her arbejde, så finder man jo ud af, at anbragte børn vender altså retur. I langt højere grad, end de har en relation til deres plejefamilie, så har de en relation til en biologisk familie. [...] vi må indse, at ligegyldigt hvor dårligt, ligegyldigt hvor grelle eksempler, så er der eksempler på, at børn vender retur.”

Lignende erfaringer har rådgiver Johanne gjort sig. Børn vender ofte retur til familien efter endt anbringelse, måske fordi de søger noget i relationerne, som de aldrig har fået. Samvær kan også have en betydning for børn og unges forståelse for egen livshistorie, og det er derfor vigtigt at støtte op om, at de opretholder kontakten til deres netværk, mener Johanne.

Johannes og Martins erfaringer viser, at samvær ikke kun handler om den aktuelle relation, mens

barnet er anbragt, men også om relationen på den lange bane.

Ifølge rådgiver Martin er det vigtigt, at barnet eller den unge får mulighed for at arbejde på relationen til den biologiske familie, mens der stadig er mulighed for støtte fra anbringelsesstedet og kommunen:

”Langt de fleste 18-årige, der har været anbragt, står pludselig uden en kontrakt med en plejefamilie, og så er de overladt til sig selv, uden hjælp fra sagsbehandler eller plejefamilie. Så som 18-årig skal de selv melde til og fra til besøg, 'skal jeg komme til mors fødselsdag?' Der er det vigtigt, at de tidligere i livet har lært, hvilken adfærd fra fx moren gør, at de skal trække sig i en periode, og hvordan de håndterer den ene og den anden situation.”

Det er vigtigt at udvikle og øve strategier gennem samvær. Ved at støtte børn og unge i at håndtere relationen til deres biologiske familie – med alle de frustrationer og følelser, der følger med – kan man ruste dem bedre til den selvstændighed, der venter efter anbringelsen, mener Martin.

Det er dog ikke i alle sager, hvor samvær nødvendigvis kan retfærdiggøres. Rådgiver Berit deler en refleksion fra en sag, hvor hun har anbragt et spædbarn og lovet de biologiske forældre samvær. Senere er hun kommet i tvivl om, hvorvidt argumentet for samvær er stærkt nok til at opveje for det faktum, at barnet kommer til at have en igangværende sag i kommunen gennem hele barndommen med alt, hvad det indebærer. Hun fortæller:

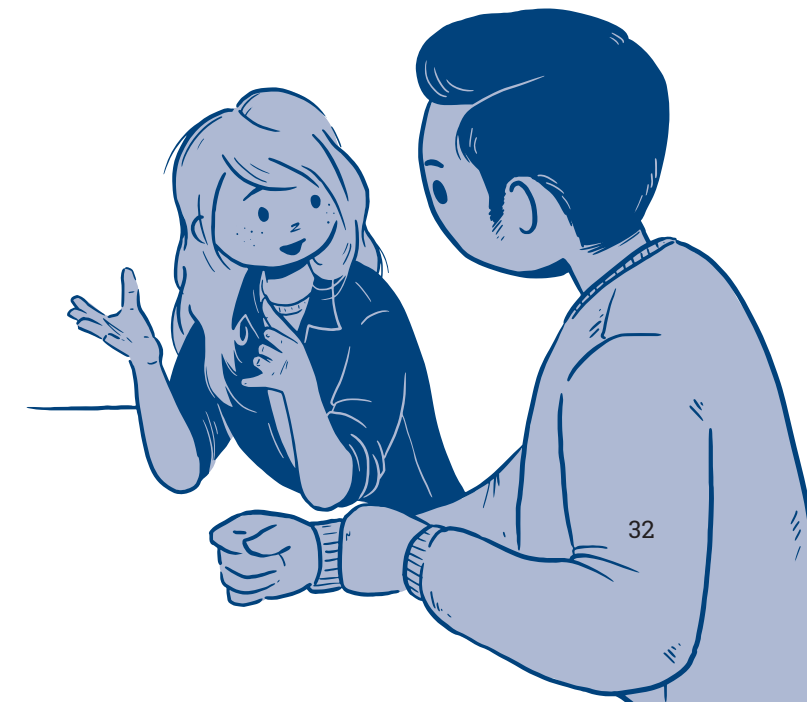
”Når jeg så ser det bagefter, så tænker jeg egentlig, hvorfor? Nu skal barnet bare have en sag i kommunen i 18 år, fordi man skal vide, hvem ens forældre er [argument for samvær]. [...] Set i bakspejlet, så tror jeg måske, jeg ville have sat over [afbrudt samvær], hvis jeg kunne have valgt om.”

Denne refleksion deles af flere rådgivere, som peger på, at de positive aspekter ved samvær ikke altid opvejer de negative. Hvis samvær skal være en meningsfuld del af anbringelsen, er det i mange tilfælde nødvendigt, at der sideløbende arbejdes med forældrenes kompetencer i forældreskabet, fortæller familieplejekonsulent Lone:

”Vi bliver nødt til at arbejde med forældrene. Hvis vi ikke får arbejdet med deres udvikling, så bliver de jo ikke bedre, når deres barn kommer hjem, så har de jo stadigvæk ikke lært, hvordan man skal tage imod barnet, eller hvordan man skal trøste dem. Så hvis vi ikke arbejder med forældrene, så giver det dybest set ikke mening at putte dem til samvær.”

Rådgiver Kasper fortæller, at alle familier tilbydes forløb med behandling og støtte, men at det ikke er alle forældre, der tager imod dem.

”Det er jo klart, at det starter stejlt med det samarbejde. Fordi vi starter med at tage nogle børn måske efter en lang proces. Så der er jo et brud i det samarbejde, som gør det svært at skulle tage imod familiebehandling i forlængelse. Der er nogle familier, der på daværende tidspunkt er jævnt trætte af samarbejdet med kommunen. Så det er en svær størrelse at få det til at fungere rigtigt.”

Samvær rummer altså både potentiale og dilemmaer. Det kan styrke barnets relation til den biologiske familie og forberede barnet på voksenlivet, men effekten kan afhænge af bl.a. anbringelsesårsagen og forældrenes kompetencer. Som en familieplejekonsulent påpeger, vil samvær i nogle tilfælde kun være meningsfuldt, hvis det ledsages af en parallel indsats for forældrene. Det er dog tilsyneladende ikke alle forældre, der er motiverede for, har overskuddet til eller muligheden for at arbejde med egen udvikling, når deres barn er blevet anbragt uden for hjemmet.

Samvær skal passe ind i barnets liv – ikke omvendt

Beslutninger om samvær handler om meget andet end hyppighed. Men flere rådgivere og familieplejekonsulenter peger på, at det er afgørende at tage stilling til, hvor ofte samvær skal finde sted, for at det kan fungere i det enkelte barns hverdag. Rådgiver Maibritt fortæller, at hun ikke længere fastsætter samvær ud fra en standardiseret tilgang:

”Jeg må ærligt indrømme, at dengang jeg var nyuddannet og skulle fastsætte samvær, så var der sådan en forståelse af at ’fast samvær hver anden weekend.’ [...] Den er jeg gået helt væk fra, fordi det kan jo ikke være ens for alle. [...] når jeg modtager nye sager fra kollegaer og sådan noget, så kan jeg godt se, at der stadigvæk er nogen, der kører med den der ’hver anden weekend.’”

Flere rådgivere fortæller, at samvær ikke kan sættes på formel, men altid må tage udgangspunkt i det enkelte barns liv. En familierådgiver mener, at samvær også må tage hensyn til, hvordan hverdagen i plejefamilien er skruet sammen og kan fungere bedst muligt.

For mange børn og unge er samvær en vigtig del af en velfungerende anbringelse. Men hvis samværet er for hyppigt, eller hvis mange familiemedlemmer ønsker samvær, kan det blive en belastning for barnet. Familieplejekonsulent Ole forklarer:

”Hvis der så også er bedsteforældre og en onkel og en tante, som også synes, de skal have samvær, det kan godt blive konfliktfyldt [...] Vi skal også have et barn, som skal have en almindelig hverdag til at gå og skal kunne restituere i weekenden og har nok at se til. Ofte er det jo børn med udfordrede sociale kompetencer, som jo er på arbejde, når de er i forskellige sociale arenaer, og når de så – altså samværet er praktisk bare også belastende for et barn. Der er tit noget transporttid. De bruger en dag på det, og de bruger fandeme lige så meget energi på det samvær, som de bruger på fire skoledage.”

Oles erfaringer peger på, at samvær kan være praktisk og følelsesmæssigt belastende for barnet. Et studie, der fremgår af VIVEs vidensindsamling fra 2023, viser samme problematik og konkluderer,

UNGE KAN STÅ UDEN ALTERNATIV TIL BIOLOGISKE RELATIONER

Overgangen fra barn til voksen er vanskelig for mange – og i særdeleshed for unge, der har været i anbringelse eller befinder sig i andre sårbare positioner.

Når anbringelsen ophører, tilbydes nogle mellem 18 og 22 år ungestøtte. Mange unge ender dog uden støtte, bl.a. hvis kommunen vurderer, at den unge klarer sig godt.

Derfor kan den unge ende med at stå uden et stabilt netværk og andre voksenrelationer, der rækker ud over eventuelle biologiske relationer.¹⁸

at nogle børn oplever samvær som noget ekstra i hverdagen, der tager tid og energi ud over skolegang og fritidsaktiviteter.¹⁹

Rådgiver Jeanette oplever, at nogle børn sætter ord på, hvad samvær har af konsekvenser for deres hverdagsliv:

”Indimellem er der børn, der bare beder om, ’kan jeg ikke bare være normal? Hvorfor skal jeg til alt det her [samvær] hele tiden?’ Der er også bare noget i det her med at være 13 år, eller når man er 10 år, at have et almindeligt børneliv, og de her børn har jo som oftest også jo en familie i deres plejefamilie, så de er jo også med til fødselsdage ved dem og går til fritidsaktiviteter og børnefødselsdage. Det der med ikke at skulle presses ud i alt muligt hele tiden, som fastholder dem. Altså, der er jo selvfølgelig en forståelse i at være et anbragt barn, men der er også noget i, at man også bare skal have lov at være et barn.”

Ifølge rådgiveren Carina kan samvær forhindre fremgang og trivsel, og det er derfor vigtigt, at beslutninger træffes ud fra vurderinger af, hvad barnet har brug for – også selvom det kan være svært for forældrene at acceptere:

”Det der med hele tiden at holde fokus på bolden, og det er barnet. Altså det er barnet, der skal være vores centrum i de her beslutninger, og det kan godt være svært, når man har biologiske forældre, der ringer grædende og siger, ’hvordan kan du gøre det mod mit moderhjerter,’ som der er en af dem, der altid siger. Det er min sværeste opgave.”

Carinas refleksion peger på den følelsesmæssige kompleksitet, der ofte følger med beslutninger om samvær.

Rådgiver Jeanette understreger ligeledes, at hensynet til barnets behov må veje tungere end hensynet til forældrenes følelser:

”Hvis det vigtigste for et barn, det er at have et nogenlunde almindeligt liv, og de ikke kan være i det, så skal de ikke presses ud i et samvær. Så skal vi lytte til dem, også selvom det gør ondt på deres mor og far.”

Flere af rådgiverne peger på, at beslutninger om samvær skal tage udgangspunkt i barnets liv og behov. Et samvær, der ikke er tilpasset barnets hverdag, kan skabe stress, uro og hindre muligheden for at leve et liv, der tilnærmelsesvist ligner andre børns. Derfor er det afgørende, at fagprofessionelle har mulighed for at træffe individuelle og fleksible beslutninger, hvor barnets trivsel og ret til et meningsfuldt hverdagsliv er det styrende princip.

METODE

Interviewundersøgelsen

Undersøgelsen bygger på interviews af både børn og unge med anbringelseserfaring og fagprofessionelle. I alt er 14 børn og unge interviewet, heraf 6 drenge/mænd og 8 piger/kvinder i alderen 15-27 år på interviewtidspunktet. 10 har boet i plejefamilie og 9 på børne- og ungehjem, og de fleste har erfaring fra flere anbringelsessteder på tværs af landet. Derudover indgår interviews med 11 børne- og ungerådgivere fra 9 kommuner samt 13 familieplejekonsulenter fra 7 kommuner.

Rekruttering

Børnene og de unge er rekrutteret gennem kontakt til børne- og ungehjem, interesseorganisationer og mødefora på anbringelsesområdet og Børns Vilårs bisidderordning.

Børne- og ungerådgivere og familieplejekonsulenter er rekrutteret gennem opringning til ledere i udvalgte kommuner. Lederne har delt et opslag udarbejdet af Børns Vilår med praktisk information og undersøgelsens formål med deres medarbejdere. En stor del af de kontaktede kommuner er vendt retur med medarbejdere, der ønskede at deltage i interviewundersøgelsen. Alle, der ønskede at deltage, indgår i analysen. Kommuner er udvalgt ud fra formålet at skabe geografisk spredning.

Interviews

Så vidt muligt har børnene og de unge selv kunnet vælge, hvor interviewet skulle foregå. Flere af interviewene er gennemført på offentlige steder, andre hjemme hos dem selv, andre igen hos Børns Vilår, og nogle er lavet online via Teams. Alle interviews har fokuseret på de unges historier og deres oplevelser før, under og efter anbringelsen – herunder vigtige relationer og deres oplevelser af at føle sig inddraget i beslutninger undervejs i anbringelsen.

Interviews med børne- og ungerådgivere samt familieplejekonsulenter er gennemført i Børns Vilårs lokaler, i kommunens lokaler eller online via Teams.

Interviewene med både børnene, de unge og fagpersonerne har taget udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide, hvor en række temaer danner rammen om samtalen, men samtidig gør det muligt at forfølge uforudsete temaer undervejs.

Alle interviews er optaget på diktafon, anonymiseret, kategoriseret efter temaer, analyseret og fortolket.

Registerdata

Registeranalysen ved figur 1 og boksen på side 20, er baseret på egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistiks Forskningsservice.

Grundpopulationen er alle børn og unge mellem 0 og 17 år ultimo 2024, som var anbragt i løbet af året 2024 og alle anbringelser i løbet af deres liv. Denne population knyttes til andre registre ved hjælp af det anonymiserede personnummer i Danmarks Statistiks Forskningsservice.

Benyttede datasæt i Danmarks Statistiks Forskningsservice:

BUAF2024	Forløbsregister for anbringelser
BEF202312	Befolkningen 31. december 2023
BEF202412	Befolkningen 31. december 2024
FLYT2005-LYT2024	Flyttedata for perioden 2005-2024
KOTRE2024	Det komprimerede elevregister, som bruges til at finde det samlede antal skoleskift for børnene.

I registeranalysen skelnes mellem antallet af anbragte børn og antallet af anbringelser. Antallet af anbringelser vil være større eller lig med antallet af anbragte børn.

NOTER

¹ Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020). Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. Forløbsundersøgelsen af tidligere anbragte født i 1995. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

² Lausten, M., Iversen, K. & Andreasen, A. G. (2023). Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

³ Rasmussen, P. S., Jensen, H. L. S., Anderberg, E. M., & Villumsen, A. M. (2023). Samvær mellem børn i anbringelser og deres forældre: Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

⁴ Bengtsson, T. T. & Poulsen, J. B. (2020). Skrøbelige relationer - tidligere anbragtes fortællinger om familie. I: "Anbragte", Dansk Pædagogisk Tidsskrift, 2020 #4.

⁵ Springborg, H.A. & Nielsen, D. S. (2025). Inde fra plejefamilien. Børnerådet & Bengtsson, T. T. & Poulsen, J. B (2020). Skrøbelige relationer - tidligere anbragtes fortællinger om familie. I: "Anbragte", Dansk Pædagogisk Tidsskrift, 2020 #4.

⁶ Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020). Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. Forløbsundersøgelsen af tidligere anbragte født i 1995. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

⁷ Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020). Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. Forløbsundersøgelsen af tidligere anbragte født i 1995. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

⁸ En undersøgelse viser, at selvom forældre betyder mindre for tidligere anbragte unge end andre unge, er der stadig over en tredjedel, hvor forældre har meget stor betydning i deres liv, og omkring en tredjedel, som oplever, at de kan søge støtte hos forældrene (Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020). Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. Forløbsundersøgelsen af tidligere anbragte født i 1995. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd).

⁹ Rasmussen, P.S., Jensen, H. L. S, Anderberg, E. M. & Villumsen, A. M. (2023). Samvær mellem børn i anbringelser og deres forældre. En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

¹⁰ Rasmussen, P. S., Jensen, H. L. S., Anderberg, E. M., & Villumsen, A. M. (2023). Samvær mellem børn i anbringelser og deres forældre: Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

¹¹ Egelund, T., Christensen, P. S., Jakobsen, T. B., Jensen, T. G. & Olsen, R. F. (2009). Anbragte børn og unge. En forskningsoversigt. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

¹² Rasmussen, P.S., Jensen, H. L. S, Anderberg, E. M. & Villumsen, A. M. (2023). Samvær mellem børn i anbringelser og deres forældre. En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

¹³ Rasmussen, P.S., Jensen, H. L. S, Anderberg, E. M. & Villumsen, A. M. (2023). Samvær mellem børn i anbringelser og deres forældre. En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Springborg, H.A. & Nielsen, D. S. (2025). Inde fra plejefamilien. Børnerådet.

¹⁴ Lausten, M., Kloppenborg, H. S., Engbo, A. & Iversen, K. (2023). Måltrettet støtte til forældre med anbragte børn – Slutevaluering. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

¹⁵ I denne analyse fokuseres der på rådgivere og familieplejekonsulenters erfaringer med de børn, som ikke ønsker samvær, eller som oplever samvær som belastende. Enkelte af de interviewede rådgivere arbejder med særligt komplekse sager, hvilket kan afspejle sig i deres beskrivelser og synspunkter.

¹⁶ www.retsinformation.dk

¹⁷ Barnets lov - Social- og Boligministeriet: <https://www.sm.dk/arbejdsmraader/boern-og-unge-i-udsatte-positioner/barnets-lov>

¹⁸ VIVE. (u.å.). Unge og støtte. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. <https://www.vive.dk/da/temaer/ungestotte/>

¹⁹ Rasmussen, P. S., Jensen, H. L. S., Anderberg, E. M., & Villumsen, A. M. (2023). Samvær mellem børn i anbringelser og deres forældre: Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

LITTERATUR

Bengtsson, T. T. & Poulsen, J. B. (2020). Skrøbelige relationer - tidligere anbragtes fortællinger om familie. I: "Anbragte", Dansk Pædagogisk Tidsskrift, 2020 #4.

Egelund, T., Christensen, P. S., Jakobsen, T. B., Jensen, T. G. & Olsen, R. F. (2009). Anbragte børn og unge. En forskningsoversigt. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020). Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. Forløbsundersøgelsen af tidligere anbragte født i 1995. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Lausten, M., Iversen, K. & Andreasen, A. G. (2023). Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Lausten, M., Kloppenborg, H. S., Engbo, A. & Iversen, K. (2023). Målrettet støtte til forældre med anbragte børn – Slutevaluering. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Rasmussen, P. S., Jensen, H. L. S., Anderberg, E. M., & Villumsen, A. M. (2023). Samvær mellem børn i anbringelser og deres forældre: Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Springborg, H.A. & Nielsen, D. S. (2025). Inde fra plejefamilien. Børnerådet.

KOLOFON:

Ansvarshavende redaktør: Signe Korsgaard

Analyseansvarlige: Pernille Viola Robrahn & Sofie Stage

Tekst og analyse: Pernille Viola Robrahn, Sofie Stage & Jette Jensen

Redigering: Adam Henriksen

Anbefalinger: Eva Åkerman, Victor Christoffersen & Ingrid Hartelius Dall

Layout: Maria Prien Saxbøl

Korrektur: eTranslate

Billeder: iStock

Illustrationer: Mads Ortmann

Udgivelsesår: Marts 2026

BØRNS VILKÅR